

KAAPATUT
LAPSET RY

Kaapatut Lapset ry:n tiedotuslehti

TOIVO

1/24

**Avioero
kansainvälisessä
liitossa**

**Lapsikaappaustilastot
2023**

**Vanhemman tarina:
Viranomaisten
suhtautuminen
lapsikaappausuhkaan.**

**Miten saada isät
tukitoimintaan?**

Toivo 1/2023

Sisällys

Puheenjohtajan tervehdys	3
Toivon Talon kuulumiset	4
Tervehdys kansalaistoiminnasta!	6
Usein kysyttyä	7
Avioero kansainvälisessä liitossa Kirjoittaja: Tuulikki Mikkola Lähde: Edilex	8
Isien ääni kuuluviin: Miten tavoittaa miehet lapsikaappausta koskevassa tukitoiminnassa?	12
Viranomaisten suhtautuminen vakavaan lapsikaappausuhkaan ja kaksoiskansalaisuuteen	14
Lapsikaappaukset 2023	21

Päätoimittaja: Tarja Räisänen
Toimitus ja taitto: Torsti Henttinen

Kuvat www.pixabay.com
Käyttäjiltä:
Kansi: pb29
Sivu 4 Openclipart Vectors
Sivu 6: Geralt
Sivu 5: Geralt
Sivu 8: Mohamed-hassan
Sivu 10: Wikingo_Design
Sivu 11: GDJ
Sivu 15: jackmac34
Sivu 17: Muhamed hassan
Sivu 18: padrefilaridea

Muut kuvat ja grafiikat: Kaapatut
Lapset ry:n työntekijät ja
yhdistyksen arkisto.

Yhteystiedot

Puheenjohtaja Yanika Wilen
050 4751 017
puheenjohtaja@kaapatutlapset.fi

Toiminnanjohtaja Tarja Räisänen
044 2626662
tarja.raisanen@kaapatutlapset.fi

Suunnittelija Hillamaria Tuomi
(vapailla 7/2024 alkaen)

Suunnittelija Hanni Halonen (7/2024-)
045 8553055
suunnittelija@kaapatutlapset.fi

Vapaaehtoistyön koordinaattori
Saara Olsbo
050 5543837
kansalaistoiminta@kaapatutlapset.fi

Järjestösihteeri Torsti Henttinen
050 3392421
Torsti.henttinen@kaapatutlapset.f

Järjestöavustaja Miina Kokoi
050 5442776
toimisto@kaapatutlapset.fi

Toivon Talo
Malmin kauppatie 26, 4. krs
00700 Helsinki

www.kaapatutlapset.fi

Facebook: @lapsikaappaus

Instagram: @kaapatutlapsetry

Twitter: @KaatutLapset

Puheenjohtajan tervehdys

Lämmintä on ollut! Kevätjuhlat on pidetty ja monelle tämä toivottavasti merkitsee hieman rennompaa aikaa. Toisaalta ei kesän mahdollinen loma tai auringon läsnäolo poista monia meidän arkemme huolista.

Yhdistyksiä koskevat rankat säästöt ja kiristykset vaikuttaa väistämättä suureen osaan suomalaisista. Yhdistyksiltä ja järjestöiltä saatu tuki on jo nyt ollut vaikuttava osa perheiden tukiverkostoa, joka on nyt vaarassa pienentyä entisestään. On monia perheitä ja henkilöitä, jotka tämän päivän tukiviidakossa ovat hukassa ja ovat kuilussa, josta - ainakin yksin - ylösnousu on liian haastavaa. Osittain tukiviidakon monimutkaisuuden ja osittain omien voimavarojen alhaisuuden vuoksi.

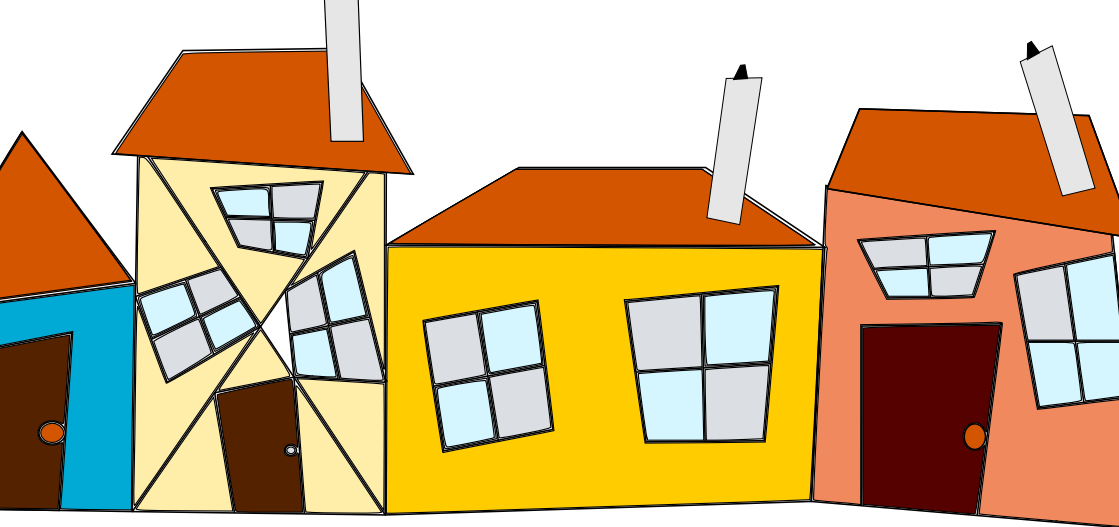
Perheiden tarve oman ja perheensä hyvinvoinnin turvaamiseksi on vähintäänkin haastavaa. Erilaisuutta ja erilaisia tilanteita ei osata tai voida ottaa tarpeeksi huomioon säännösten ja lakien monimutkaisuuden vuoksi tai koska niitä katsotaan eri paikoissa erilaisten linssien läpi. Meidän yhdistykseemme liittyvissä asioissa se tulee hyvin esiin muuan muassa siinä, että esimerkiksi poliisi, lastensuojelu ja lakimiehet katsovat samaa keissiä eri suunnilta, jolloin kaikilta saattaa tulla erilaisia vastauksia siihen, miten voimme toimia.

Vaikka nyt ehkä onkin aika toivottavasti kerätä voimia, palautua talven ja kevään jälkeen, on hyvä pitää mielessä, että monien arjen haasteet eivät siirry tai muutu ilman yhdistysten ja viranomaisten apua ja tukea. Yhdessä pitäisi löytää toimivia ratkaisuja, jotta meillä kaikilla olisi parempi olla.

Tästä huolimatta, toivon teille kaikille aurinkoista, voimaannuttavaa ja iloista kesää.

Yanika
Kaatatut Lapset ry:n puheenjohtaja

Toivon Talon kuulumiset

Hallituksen kehysriihi antoi keväällä kylmän suihkun järjestöille. Vuodelle 2027 suunniteltuja leikkauksia avustusrahoihin tehdään jo ensi vuonna. Käytännössä tämä tarkoittaa vuoden 2025 STEA:n myöntämien avustusten osalta, että esimerkiksi uusia Paikka auki -työntekijöitä rahoitetaan vähemmän, uusia hankkeita vain tiukoin edellytyksin eikä investointiavustuksia myönnetä.

Me olemme toiveikkaita ja teimme hakemuksen saadaksemme Paikka auki rahoituksen myös ensi vuodelle. Kokemuksemme tällä avustuksella työllistämisestä ovat erinomaiset. Ensi vuonna painotamme osatyökykyisyyttä työntekijän valinnassa, mikäli rahoituspäätös on suosiollinen.

Viime syyskokouksessa jäsenistö toivoi, että haemme avustusta myös hankkeelle, jonka turvin voisimme kartoittaa viranomaistoimia lapsikaappaustilanteissa ja pyrkiä parantamaan käytäntöjä. Tällainen hakemus ei sovi STEA:n tämän vuoden pirtaan, joten luovumme siitä suosiolla. Sen sijaan haemme kahta kansainvälistä rahoitusta vastaamaan samoihin tarpeisiin. Lisäksi teemme yhteisen hakemuksen Familia ry:n kanssa.

Vielä ensi vuonna perusrahoituksemme pitäisi olla kunnossa. Seuraavina vuosina on varauduttava kipeisiin leikkauksiin toiminnassa. STEA kehottaa järjestöjä tiivistämään ja yhdistämään toimintoja. Meillekin voi tulla aika, jolloin on harkittava fuusioitumista toisen järjestön kanssa.

Hallituksen puheenjohtaja Yanika Wilén, varapuheenjohtaja Minna Husu ja jäsen Heidi O ovat perustaneet työryhmän miettimään leikkauksiin varautumista. Voimme odottaa heiltä ajatuksia jo syyskokouksessa. Pidämme yllä toivoa ja luotamme, että tärkeä työmme niin vapaaehtoisina kuin palkattuina työntekijöinä saa ansaitsemansa arvostuksen.

Ikävistä ajoista huolimatta Toivon Talo rauhoittuu kesään ja kesälomiin. Suunnittelija Hillamaria ja järjestösihteeri Torsti ovat koko kesän vanhempainvapailta. Me muut pidämme kesälomia lomittain, joten aina on joku tavoitettavissa. Hillamarian sijaisena aloittaa kesäkuussa Hanni Halonen.

Hyviä lukuhetkiä ja kaunista kesää toivottaen

Tarja Räisänen

toiminnanjohtaja

Tervehdys kansalaistoiminnasta!

Kevät on jo pitkällä ja vuoden ensimmäinen puolisko on mennyt hujauksessa. Kevätkausi on ollut monipuolinen ja antoisa, ja on koostunut erilaisista tapahtumista sekä aktiviteeteista. Kevään aikana olemme keskittyneet vahvistamaan vertaistukijoidemme osaamista sekä laajentamaan yhteistyötämme muiden organisaatioiden kanssa.

Yksi keskeisimmistä asioista kevään toiminnassa oli vertaistukijoiden koulutusviikonloppu, joka järjestettiin maaliskuussa. Tapahtuma tarjosi vertaistukijoina toimiville vapaaehtoisille mahdollisuuden osallistua koulutuksiin sekä ryhmäkeskusteluihin, jotka keskittyivät niin vertaistukitoiminnan kehittämiseen kuin lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Toinen merkittävä asia on vertaistukitoimintamme koskevan termistön päivittäminen. Olemme siirtyneet termistä "vertainen" termiin "vertaistukija". Termien päivittämisellä pyritään varmistamaan, että käyttämämme termit vastaavat ylläpitämämme vertaistukitoiminnan tarkoitusta sekä tavoitetta. Muutoksen myötä termit vastaavat myös ETKL:n termistöä.

Onnistuneesta alkuvuodesta on hyvä jatkaa kohti kesää ja syksyä. Kesällä ryhmätoimintamme on pienellä tauolla, mutta toiminta jatkuu normaalisti jälleen syksyllä. Jokaisen ryhmän jatkosta tiedotetaan myöhemmin.

Kiitos kuluneesta keväästä jokaiselle vapaaehtoiselle ja antoisaa kesää!

Saara Olsbo

vapaaehtoistyön koordinaattori

Usein kysyttyä

Kysymys:

Jos käynnistän huoltajuusoikeudenkäynnin ulkomailla, niin saanko Suomesta oikeusapua?

vastaus:

Oikeusapulain (257/2002) 23 §:n 1 momentin mukaan ulkomailla käsiteltävissä asioissa oikeusapu kattaa yleisen oikeudellisen neuvonnan. Pykälän 2 momentin mukaan erityisen painavista syistä oikeusministeriö voi myöntää 1 momenttia tarkoitettua laajemman oikeusavun ulkomailla käsiteltävään asiaan. Oikeusapulakia koskevan hallituksen esityksen mukaan tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi lapsikaappausasiat sekä rikosasiat, joissa oikeusapua tarvitsee ulkomailla seksuaalirikoksen tai muun vastaavan rikoksen uhriksi joutunut Suomessa asuva henkilö. Tämän säännöksen perustelujen mukaan neuvontaa laajemman oikeusavun korvaaminen tulisi kysymykseen ainoastaan silloin, kun inhimilliset seikat vahvasti puoltaisivat sitä.

Edellytyksenä on lisäksi, että hakija täyttää oikeusapulaissa säädetyt oikeusavun tuloihin ja varallisuuteen liittyvät edellytykset. Samoin edellytyksenä on, että hakijalla ei ole mahdollisuutta saada oikeusapua kyseisen oikeudenkäyntivaltion maksuttoman oikeusavun järjestelmien mukaisesti.

Oikeusministeriön juristin mukaan oikeusapua ei pääsääntöisesti myönnetä ulkomailla käytäviin huoltajuusriitoihin ja sen myöntäminen muissakin asioissa on erittäin harvinaista. Suomessa on ollut hyvin tiukka linja. EU-maiden osalta hakemus tyssää yleensä jo siihen, että lähestulkoon kaikissa EU-valtioissa on olemassa oma oikeusapujärjestelmä, joka on aina ensisijainen.

Vastaus on siis lyhyesti, että ulkomailla käytävät oikeudenkäynnit on varauduttava kustantamaan itse, ellei ole oikeutettu kyseisen maan lainsäädännön mukaiseen oikeusapuun.

Avioero kansainvälisessä liitossa

Kirjoittaja: Tuulikki Mikkola

Lähde: Edilex

Avioliittolain avioerosäntely rakentuu meillä irtisanomiselle. Avioerohakemuksen syitä ei tutkita, eikä puolisoiden tarvitse viettää harkinta-aikaa eri osoitteissa. Avioerosäntelyssä on kuitenkin suuria valtiokohtaisia eroavuuksia myös Euroopan sisällä ja silloin, kun avioliitolla on liittymiä yhtä useampaan oikeusjärjestelmään, kannattaa nämä eroavuudet tiedostaa.

Jos avioeroasia tulee vireille vieraassa valtiossa, avioeroon sovellettava laki voi edellyttää esimerkiksi useamman vuoden asumuseroa. Tämä voi tulla puolisolle järkytyksenä, jos hän ei ole osannut asiaan varautua ja asia tulee täytenä yllätyksenä.

Parisuhteen kansainväliset liittymät tuovat mukanaan kansainvälisyksityisoikeudellisen säntelytason. Jos puoliset ovat esimerkiksi eri valtion kansalaisia ja heidän asuinpaikkansa on avioliiton aikana yhtä useammassa valtiossa, nämä liittymät ulkomaille aiheuttavat sen, että oikeussuhteen eri elementtejä on tarkasteltava kolmen eri kansainvälisyksityisoikeudellisen peruskysymyksen valossa.

Kun esimerkiksi avioero tulee kansainvälisessä liitossa ajankohtaiseksi, on ensin vastattava siihen, millä valtiolla on asiassa toimivalta. Toisekseen kansainvälisesti toimivaltaisen

tuomioistuimen on tehtävä lainvalinta, eli avioeroasiassa päätettävä, minkä valtion avioerosäännöksiä asiassa on sovellettava. Tuomioistuinvaltion soveltamien lainvalintasäännösten valossa ratkeaa myös se, huomioidaanko puolisoiden sopimus sovellettavasta laista

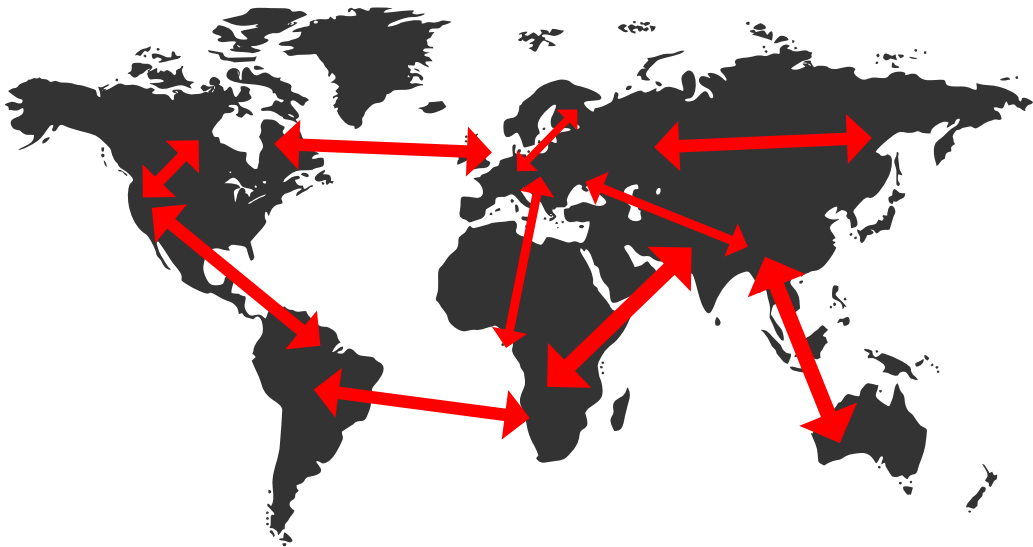
Kolmanneksi kansainvälisyksityisoikeudellinen sääntely kertoo sen, miten ulkomainen päätös tunnustetaan muissa oikeusjärjestelmissä. Suomessa sovellettavien kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten nojalla ratkaistaan, miten ulkomaiseen päätökseen meillä suhtaudutaan.

Jos avioeroa haetaan suomalaisesta tuomioistuimesta, ratkaisee se kansainvälisen toimivaltansa (ulkopohjoismaisissa tapauksissa) Bryssel II -asetuksen nojalla. Asetus pitää sisällään vaihtoehtoisia toimivaltaperusteita. Avioero voi sen nojalla paikantua muun muassa puolisoiden asuinpaikkavaltioon tai puolisoiden viimeiseen asuinpaikkavaltioon, jos toinen puolisoista asuu siellä edelleen. Esimerkiksi suomalaisten aviopuolisoiden, jotka ovat toisen puolison työn vuoksi asuneet vakituisesti Saksassa, avioero voidaan käsitellä (muun muassa) Saksassa.

Asetus ei mahdollista ennakkollisen oikeuspaikkasopimuksen tekemistä, joten puoliset eivät voi etukäteen sopia siitä, että heidän avioeronsa tulee käsitellä tietyssä oikeusjärjestelmässä, kuten esimerkiksi Suomessa.

Suomessa avioeroasiassa sovelletaan aina kansallisia avioliittolain säännöksiä. Aviopuolisot eivät voikaan sopia avioeroon sovellettavasta laista, eikä tätä muuta muuksi se, että sopimus on aikanaan tehty jossain toisessa valtiossa, jonka lainvalintasäännösten nojalla lakiviittaus olisi pätevä. Ratkaisevaa tässä on se, miten tuomioistuinvaltio lakiviittaukseen suhtautuu.

Kaikissa EU-valtioissa tilanne ei kuitenkaan ole sama, koska osa jäsenvaltioista on mukana avioeroon sovellettavaa lakia koskevassa tiiviimmässä yhteistyössä. Nämä valtiot soveltavat Rooma III -asetusta, joka mahdollistaa sen, että aviopuolisot voivat sopia avioeroonsa sovellettavasta laista jo ennakkoon. Valinta ei ole täysin vapaa, koska asetusta rajaa niitä vaihtoehtoja, joiden joukosta puoliset voivat valintansa tehdä. Suomi ei ole Rooma III -asetusta soveltavien maiden joukossa, mutta tämä ei tarkoita, että

asetuksen antamaa lakiviittausmahdollisuutta ei voisi täällä hyödyntää.

Silloin, kun puolisoiden avioliitolla on tai potentiaalisesti tulee olemaan kansainvälisiä liittymiä, tulee kansainvälisen yksityisoikeuden oikeusvaikutukset avioliitossa huomioida ja harkita, pyritäänkö tilanteen ottamiseen ennakkollisesti haltuun sopimuksilla, jotka koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia kysymyksiä. Näiden sopimusten osalta on tärkeä erottaa yhtäältä oikeuspaikkaa ja toisaalta sovellettavaa lakia koskevat sopimukset.

Avioerosäätelyn näkökulmasta edellä jo totesinkin, että oikeuspaikkasopimusta ei voi Bryssel II -asetuksen nojalla tehokkaasti tehdä.

Suomessa sovellettavat lainvalintasäännökset eivät mahdollista sopimusta avioeroon sovellettavasta laista, mutta lakiviittauksen näkökulmasta merkityksellistä on havaita yhteys tuomioistuinvaltion ja sovellettavien lainvalintasäännösten välillä.

Koska esimerkiksi Saksa soveltaa Rooma III -asetusta, huomioi tuomioistuin siellä vireille tulevassa avioerossa pätevästi tehdyn lakiviittauksen. Suomalaiset puoliset voivat näin ennen Saksaan muuttamistaan tehdä sopimuksen avioeroon sovellettavasta laista ja sopia, että sovellettava laki on Suomen laki. Jos avioero tulee vireille Saksassa tai muussa jäsenvaltiossa, joka soveltaa Rooma III -asetusta, asetuksen mukaisesti tehty lakiviittaus huomioidaan lainvalinnassa. Se, että Suomi ei sovelle Rooma III -asetusta, ei

tarkoita, että Suomen laki ei voisi sen nojalla tulla ulkomaisessa tuomioistuimessa avioerossa sovellettavaksi.

Siihen, milloin ja missä tilanteissa lakiviittausta kannattaa harkita, ei luonnollisestikaan ole suoraa vastausta. Asiaa kannattaa harkita eri vaihtoehtoja vertaamalla. Vertailu edellyttää tietoa vaihtoehtoisista säännöksistä. Jäsenvaltioiden osalta tiedonhaussa pääsee vauhtiin Euroopan oikeusportaalin infisivustojen kautta.

Lopuksi vielä muistutettakoon ja varoitettakoon siitä, että avioeroon sovellettavasta laista sopiminen ei ole sama asia kuin aviovarallisuussuhteisiin tai elatussuhteisiin sovellettavasta laista sopiminen. Asiakokonaisuudet kannattaa sopimuksissa käsitellä selkeästi toisistaan erillään ja siten, ettei sopimustahdosta niiden osalta synny epäselvyyttä.

Tuulikki Mikkola

on opettanut perhe- ja jäämistöoikeutta sekä kansainvälistä yksityisoikeutta ja oikeusvertailua jo yli 20 vuoden ajan eri yliopistoissa ja tällä hetkellä hän toimii professorina Turun yliopistossa. Mikkola osallistuu aktiivisesti myös lakimiesten ja tuomareiden koulutukseen, ja on mukana sekä tuomarinkoulutuslautakunnassa että asianajajaliiton valvontalautakunnassa. Lisäksi Mikkola työskentelee Suomen Akatemian rahoittamissa tutkimushankkeissa sekä EU-rahoitteisessa projektissa, jonka tarkoituksena on helpottaa esineoikeuksien muuntamista kansainvälisessä perimyksessä.

Isien ääni kuuluviin: Miten tavoittaa miehet lapsikaappausta koskevassa tukitoiminnassa?

Aloitettuani vapaaehtoistyön koordinaattorina Kaapatut Lapset ry:ssä viime kesänä, halusin olla yhteydessä niin moneen vapaaehtoiseen kuin mahdollista, jotta voisin ymmärtää uuden tehtäväni toimintaympäristöä paremmin. Halusin myös kuulla Kaapattujen kansalaistoiminnasta suoraan sen taitajilta: vapaaehtoisiltamme. Haastattelukutsuihini vastanneet vapaaehtoiset kertoivat, minkälainen heidän polkunsa Kaapattujen toiminnan pariin oli ollut, miten he olivat päätyneet osaksi yhdistyksemme kansalaistoimintaa sekä mitä he siltä toivoisivat.

Toiveita kysyttäessä etenkin vapaaehtoisina toimivat isät ilmaisivat kaipaavansa keskustelua ja toimintaa muiden lapsikaappauksen, sen uhan tai vaikean kansainvälisen huoltajuuskiistan kokeneiden isien kanssa. Lähes kaikki halusivat myös toimia aktiivisena vertaistukijana toiselle isälle. Tämä osoittautui haasteelliseksi toteuttaa, sillä yhdistyksemme vapaaehtoisista ja yhdistykseltämme tukea hakevista henkilöistä vain pieni osa on miehiä ja isiä, ja heistä vain murto-osa jää osaksi koordinoimaamme toimintaa.

Haastattelujen jälkeen aloin pohtia, miksi isien tavoittaminen ja vakiinnuttaminen osaksi toimintaa on niin haastavaa. Kaapatut Lapset ry:n koordinoima tuki- ja vapaaehtoistoiminta soveltuvat kaikille vanhemmille sukupuolesta riippumatta. Miksi isät kuitenkin hakevat tukea äitejä harvemmin? Mikseivät isät ole vakiintuneet osaksi toimintaamme?

Lapsikaappaustilanteita, sen uhkaa sekä vaikeita huoltajuuskiistoja kuitenkin käyvät läpi niin äidit kuin isät. Yhteisöllisyyden ja vertaistuen kaipuu isien keskuudessa oli joka tapauksessa selvä, ja siihen haluamme vastata.

Pyrkimyksenä löytää vastauksia joihinkin ylläesitettyihin kysymyksiin

Toivo

sekä ymmärtääksemme miesten ja isien kokemuksia paremmin, sain osallistua ja edustaa Kaapatuja Miessakit ry:n järjestämässä 2024 Miestyön foorumissa 10.5. Miestyön Foorumi toi yhteen miesten kanssa työskenteleviä, miehille palveluita kehittäviä ja miehiä tutkivia tahoja. Foorumin 2024 teemana oli ”kohdattu mies”.

Tapahtuman ohjelman koostuneista asiantuntijapuheenvuoroista, erilaisista miestyöhön liittyvien hankkeiden esittelyistä ja miestyöhön liittyvistä keskusteluista ilmeni, ettemme ole miesten tavoittamisen ja toimintaan mukaan saamisen haasteen kanssa yksin. Myös moni seminaariin osallistuneista kertoi olevansa foorumissa samasta syystä: saadakseen ideoita ja apua miesten ja isien tavoittamiseen.

Sukupuolistereotyytiat, ahtaat käsitykset vanhempien rooleista sekä rajalliset tukiverkostot ovat esimerkkejä isien ja miesten kohtaamista vaikeuksista huoltajuuteen liittyvissä kysymyksissä, ja ne haastavat isien kokemusta tasavertaisesta vanhemmuudesta niin kohtaamisissa ammattilaisten kuin lähipiirin kanssa. Miestyön foorumi toi ilmi tärkeimpänä sen, että me kaikki haluamme hädän tai kriisin keskellä tulla kohdatuiksi sekä kokea, että apua ja tukea on saatavilla. Kokemus kohdatuksi ja kuulluksi tulemisen tärkeydestä ei ole sukupuolisidonnainen.

Me Kaapatut Lapset ry:llä haluamme tukea kaikkia vanhempia lapsikaappausta koskevissa asioissa ja sitoudumme kehittämään toimintaamme keräämämme palautteen perusteella. Jos sinulla on ideoita tai vastauksia yllä pohtimiimme kysymyksiin, olethan yhteydessä! Toimimme mielellämme yhteistyössä muiden toimijoiden ja innostuneiden yksilöiden kanssa.

Mitä sinun mielestäsi pitäisi muuttua, jotta miehet uskaltaisivat tarvittaessa hakeutua tuen piiriin?

*Saara Olsbo, Vapaaehtoistyön koordinaattori
Kaapatut Lapset ry*

Viranomaisten suhtautuminen vakavaan lapsikaappausuhkaan ja kaksoiskansalaisuuteen

Johdanto

Olen alaikäisen lapsen isä ja lapsen äiti on kotoisin Aasiasta. Asumme hänen kotimaassaan ja olimme naimisissa, kun yhteinen lapsemme syntyi. Rekisteröimme ulkomailla syntyneen lapsen Suomen väestötietojärjestelmään suomalaiseksi.

Aluksi kaikki oli hyvin ja me elimme onnellista perhe-elämää ulkomailla. Vuonna 2020 alkanut koronaviruspandemia toi yllättäen suuren muutoksen elämäämme. Ensiksi meidän oli pakko muuttaa Suomeen ja sitten meidän parisuhteemme ajautui jyrkkään syöksykierteeseen. Lopulta me erosimme ja lapsen huoltoasia päättyi oikeuden ratkaistavaksi.

Vaikean eroprosessin aikana entinen puolisoni yritti mustamaalata minut keinoja kaihtamatta saadakseen lapsen itselleen. Hän saikin sosiaalitoimen puolelleen, mikä piti minut altavastaajan asemassa koko eroprosessin ajan. Minulle merkityksellinen hetki oli se, kun tapasin Kaapatut Lapset Ry:n toiminnanjohtajan. Hänen ansiosta ymmärsin, että lapseen kohdistuu vakava lapsikaappausriski, ja että lapsella saattaa olla kahden maan kansalaisuus.

Haluan kertoa kokemukseni eroprosessista ja siitä, miten eri viranomaiset ovat suhtautuneet vakavaan lapsikaappausuhkaan ja kaksoiskansalaisuuteen.

Sosiaalityöntekijöiden suhtautuminen

lähtöaikeisiin ennen eroa

Ennen eroa yritimme pelastaa parisuhteemme hakemalla apua sosiaalitoimesta mutta meille kerrottiin suoraan, että siellä on ruuhkaa ja meidät voidaan ottaa asiakkaaksi aikaisintaan puolen vuoden päästä. Tilanteemme oli kuitenkin kiireellinen, joten meille varattiin yksittäisiä tapaamisia sosiaalitoimeen.

Erään tapaamisen yhteydessä entinen puolisoni kertoi aikeista lähteä pois luotani lapsen kanssa. Samassa yhteydessä hän kertoi ikävöivänsä kotimaataan ja olevansa ahdistunut Suomessa. Nämä merkit viittaavat vakavaan lapsikaappausriskiin mutta sosiaalitoimi ei reagoinut niihin mitenkään. Näin jälkennäpäin ajateltuna, meitä kuunneltiin mutta meitä ei autettu mitenkään.

Sosiaalityöntekijöiden reagointi riitoihin eron jälkeen

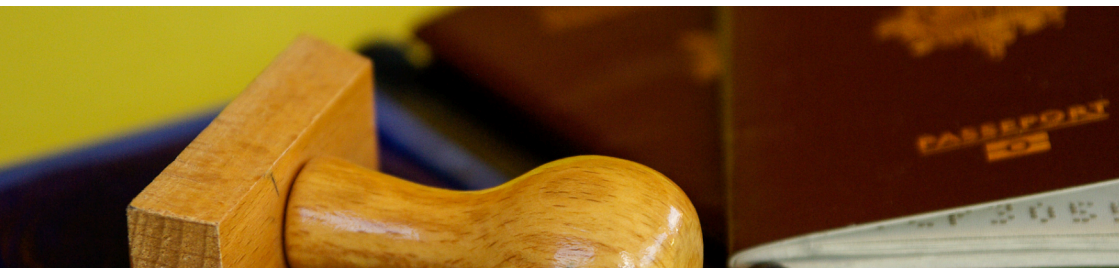
Eron jälkeen entinen puolisoni jatkoi asiointia sosiaalitoimessa yksin. Siellä hän levitti minusta perusteettomia huhuja. Tämä tuli ilmi siten, että lastensuojelu halusi kuulla minua useista eri lastensuojeluilmoituksista. Lisäksi poliisi ilmoitti aloittaneensa useita eri rikostutkintoja minusta, joista yksi oli epäily lapseen kohdistuneesta väkivallasta.

Tässä vaiheessa olin jo tavannut Kaapatut Lapset Ry:n edustajan ja ymmärsin, että entisen puolisoni käytös viittasi lapsikaappausriskiin. Hän halusi lapsen itselleen, eikä hän kaihtanut mitään keinoja.

Ongelmani oli kuitenkin se, että lastensuojelu oli jo valinnut puolensa. Entisen puolisoni väite lapseen kohdistuneesta väkivallasta oli mennyt läpi ja he olivat huolissaan siitä. Minua kuultiin mutta minua ei uskottu, sillä ilman todisteita oli vaikea perustella kyseessä olevan vale. Lopputuloksena lapselle avattiin lastensuojelun asiakkuus.

Poliisin ja lastensuojelun reagointi lapsen passihakemukseen

Lapsen Suomen passi vanheni. Entinen puolisoni pyysi lupaa hakea uutta passia lapselle mutten suostunut siihen. Kerroin, että on liikaa keskeneräisiä asioita. Taustalla oli huoli lapsikaappauksen mahdollisuudesta.

Kieltäytymisestääni huolimatta entinen puolisoni lähetti lapsen passihakemuksen poliisille. Poliisin lupapalveluista tuli tiedustelu lapsen passin myöntämiselle. Kaapatut Lapset Ry auttoi minua perustelemaan lapsikaappausriskiin liittyvät syyt sen epäämiselle.

Poliisi pyysi lastensuojelusta lausuntoa passin myöntämiselle, joka ei ottanut kantaa asiaan. Täten lapsen passihakemus jäi keskeneräiseen tilaan.

Käräjäoikeuden ensimmäinen istunto ja väliaikaismääräys

Olin todella stressaantunut lastensuojeluilmoitusten, poliisitutkintojen ja lastensuojelun asiakkuuden takia mutten yllättynyt siitä, että entinen puolisoni lähetti hakemuksen lapsen huoltajuusasiasta käräjäoikeudelle. Yllätyin kuitenkin siitä, ettei entinen puolisoni perustellut vaatimuksiaan mitenkään. Ainoat perusteet olivat todistettavasti valheita. Hän kuitenkin vaati lasta rohkeasti itselleen, sisältäen tehtävänjakomääräyksen lapsen matkustusasiakirjoihin.

Minun lausuntoni käräjäoikeudelle oli hyvin perusteltu. Lapsikaappausriski oli yksi teemani jo ensimmäisessä käräjäoikeuden istunnossa. Minä en kuitenkaan vielä tiennyt lapsen kaksoiskansalaisuudesta.

Tuomari kiirehti istuntoa ja jatkoi vallitsevaa käytäntöä lapsen huollon suhteen. Lapsikaappausriskiä ei huomioitu kunnolla, sillä tuomari antoi äidille luvan matkustaa lapsen kanssa kotimaahansa. Lisäksi minun piti suostua tarvittaviin matkustusasiakirjoihin. Ainoa lohtuni oli se, että sain säilyttää lapsen matkustusasiakirjoja.

Kaksoiskansalaisuuden selvittäminen

Käräjäoikeuden väliaikaismääräyksen jälkeen entinen puolisoni halusi viedä lapsen kotimaahansa ja minun oli suostuttava siihen. Passi ei aiheuttanut ongelmia mutta vaadin, että lapselle haetaan viisumia. Entinen puolisoni väitti, ettei lapsi saa sitä, joten lapselle pitää hakea matka-asiakirja.

Myöhemmin sain ulkomaan lähetystöstä kirjallisen lausunnon, että lapsi voi saada viisumin synnyinmaahansa mutta menettää kyseisen

maan kansalaisuuden. Tämä osoitti entisen puolisoni valehdelleen minulle ja mahdollisesti suojelleen lapsen kaksoiskansalaisuutta.

Matkustusasiakirjoista meinasi tulla ongelma mutta entinen puolisoni ilmoitti yllättäen, että lapsen edellinen matka-asiakirja oli voimassa. Hän oli pitänyt sitä hallussaan koko ajan. Lapsella oli nyt kaikki matkaan tarvittavat asiakirjat, joten vältyimme pahimmilta väittelyiltä.

Ryhdyin selvittämään mitä eroa on viisumilla ja matka-asiakirjalla. Kävin ulkomaan lähetystössä kysymässä asiaa ja pyysin saada tietoja omasta lapsestani. Sain tietää, että lapsen kansalaisuus on epäselvä, joten hänellä on matka-asiakirja mutten saanut tietoja lapsesta. Minua kehoitettiin ottamaan yhteyttä viranomaiseen tiedon saamiseksi.

Soitin poliisille, joka pyysi soittamaan lastensuojelulle. Puhuin lapsen sosiaalityöntekijän kanssa, joka ohjasi minut poliisiasemalle. Kävin poliisiasemalla mutta minut käännytettiin taas lastensuojelun puoleen. Silloin lastensuojelu myönsi, ettei heillä ole mitään toimintaohjetta kaksoiskansalaisuuden varalle.

Lopulta ulkomaan matka-asiakirja paljasti, että lapsella on kaksoiskansalaisuus. Se myönnetään lähtökohtaisesti oman maan kansalaiselle. Lapseni tilanne oli epäselvä, sillä sen myöntänyt maa ei hyväksy kaksoiskansalaisuutta. Siksi lapsi on täällä suomalainen mutta synnyinmaassaan toisen maan kansalainen. Lapsikaappauksen toteuduttua lasta ei saisi takaisin Suomeen.

Löysin myös blogin, jonka perusteella lapsi voi saada oletuksena synnyinmaansa kansalaisuuden, jos äiti on kyseisen maan kansalainen. Blogi kertoi senkin, että kaksoiskansalaisuus selviää viimeistään siinä vaiheessa, kun lapselle haetaan viisumia ja hän ei saa sitä. Tämän takia epäilen entinen puolisoni tienneen lapsen kaksoiskansalaisuuden useita vuosia.

En voinut estää lapsen matkaa synnyinmaahansa käräjäoikeuden väliaikais määräyksen takia mutta kerroin löydöstäni lapsen sosiaalityöntekijälle, sekä ilmaisain vakavan huolen lapsikaappausriskille. He kysyivät entiseltä puolisoltani, onko lapsella kaksoiskansalaisuus. Hän myönsi asian sosiaalityöntekijöille, ja että lapsella on ulkomaan passi. Tämä ei aiheuttanut mitään toimia lastensuojelussa. Sen sijaan lastensuojelu ilmoitti, että he päättävät lastensuojelun asiakkuuden. Lapsesta ei ollut herännyt huolta. Ihmettelen yhä, miksi oman huolen kasvaessa lastensuojelu luovutti.

Toivoin, että lapsi palaa takaisin Suomeen äitinsä kanssa, sillä äidillä oli opinnot vielä kesken. Ystävättäreni hyvän neuvon ansiosta uskoin siihen. Hän kehotti minua ostamaan ajoneuvon omistajatiedot Traficomista, jonka ansiosta tiesin entisen puolisoni yhä omistavan auton Suomessa. Lisäksi ystävättäreni kehotti tekemään hakuvahdin vuokra-asunnoille ja seuraamaan, ettei entisen puolisoni asunto vapaudu.

Olosuhdeselvityksen suhtautuminen

Käräjäoikeuden prosessin aikana tehtiin olosuhdeselvitys. Ensimmäisellä tapaamisella sain post-traumaattisen reaktion, joten puhuin ikävistä asioista ja olosuhdeselvitys meni pilalle omalta osaltani.

Tuomiani huolia lapsen vieroittamisesta ja kokemaani huoltokiusaamista ei huomioitu lainkaan. Lasta ei kuunneltu totuuden selvittämiseksi, sillä päiväkotikiäinen lapsi on liian nuori. Lapsikaappausriskillä ja kaksoiskansalaisuudella ei ollut mitään painoarvoa.

Olosuhdeselvittäjät kertoivat minulle, että poliisi lopettaa lapsen kohdistuneen väkivaltaepäilyn tutkimisen näytön puutteen takia. Yksi suuri huolenaiheeni päättyi mutta olosuhdeselvittäjät suosittelivat oikeudelle, että lapsen lähivanhemmuus annetaan äidille ja vuoroviikkoasuminen ei toimi. Minulta meni kokonaan luottamus olosuhdeselvittäjien toimintaan.

Poliisin uusi asenne lapsikaappausriskiin

Vain viikkoa ennen käräjäoikeuden pääistuntoa entinen puolisoni vei lapsen etelään lomalle. Tätä varten hän pyysi saada lapsen passin ja matkustusluvan. Suostuin tähän mutta minua ihmetytti kovasti matkan ajankohta juuri ennen oikeudenkäyntiä.

Huoleni lapsikaappauksen mahdollisuudesta oli kova, joten toimitin poliisille perusteellisesti laaditun selvityksen lapsikaappausriskistä ja kaksoiskansalaisuudesta. Pyysin heitä tarkkailemaan lapsen matkaa, estämään poistuminen EU:n ulkopuolelle, sekä selvittämään virallisesti kaksoiskansalaisuuden.

Poliisi vastasi minulle, etteivät he voi estää lapsen matkaa ennen kuin rikos on tapahtunut. Toisin sanoen, he eivät ryhtyisi ennaltaehkäiseviin toimiin, vaikka uhka oli vakava. Poliisi lisäsi, että lapsikaappauksen suunnittelu on rikos ja siihen voidaan puuttua.

Poliisi välitti tiedon lapsikaappausuhasta lastensuojelulle. Lastensuojelusta soitettiin ja kysyttiin tilannetta. Kerroin jälleen kerran lapsikaappausuhasta ja lapsen kaksoiskansalaisuudesta. Taas minulle kerrottiin, ettei heillä ole toimintaohjetta tilanteeseen. Tiesin kuulemma enemmän näistä asioista kuin he.

Lapsi oli jo lähtenyt etelään äitinsä kanssa, joten lopputuloksena päätettiin odottaa heidän paluuta. Olin taas tarkistanut, että entisellä puolisolllani on auto ja asunto Suomessa, eli paluu etelästä oli todennäköistä.

Käräjäoikeuden lopullinen päätös

Varauidin pääistuntoon todella hyvin ja menin sinne rennoin mielin. Teemojani olivat hyvä vanhemmuus, lapsen tunteiden huomioiminen ja lapsikaappausriski. Minulla oli vahvaa näyttöä kaikesta ja kykenin osoittamaan entinen puolisoni epärehellisyden. Entisen puolisoni ainoa näyttö oikeudessa oli kannaltani huonosti mennyt olosuhdeselvitys.

Juristini mielestä istunto meni paremmin kuin hän oli odottanut mutta tuomarin päätös oli tasapuolinen. Perusteluilla ja todisteilla ei tuntunut olevan mitään merkitystä. Lapsikaappaukseen liittyvä huoleni huomioitiin siten, että lapsen ja äidin olosuhteita vakiinnutetaan vuoden ajan Suomeen ennen kuin he saavat matkustaa ulkomaille. Lisäksi äidin tulee antaa konkreettista näyttöä paluusta Suomeen.

Lapsen salattua kaksoiskansalaisuutta ei huomioitu ollenkaan, sillä minä sain päätäntävällän lapsen Suomen matkustusasiakirjoille mutta entinen puolisoni sai vastaavasti päätäntävällän kotimaansa matkustusasiakirjoille. Täten hän voi hakea lapselle uutta matka-asiakirjaa ja säilyttää lapsen kaksoiskansalaisuuden.

Pitkän prosessin lopputulos

Luottoni sosiaalitoimen ammattitaitoon ja puolueettomuuteen on mennyt kokonaan. He eivät varmistaneet väitteiden paikkansapitävyyttä, eikä heillä ole toimintaohjetta lapsikaappauksia varten.

Niin poliisilla kuin sosiaalitoimella ei tunnu olevan selvää ohjetta, miten selvittää henkilön kaksoiskansalaisuus. Tämä on yllättävää, sillä luulisi heidän ennaltaehkäisevän lapsikaappauksia. Kaikki lapsen kaksoiskansalaisuuteen liittyvä selvitystyö ja varautuminen kaappausuhkaan on jäänyt minun vastuulleni.

Rikostutkinnat kestävät hävyttömän kauan ja ne saattoivat vaikuttaa oikeudenkäyntiin. Minusta aloitettiin perusteettomia tutkintoja juuri ennen äidin lähettämää lapsen huoltohakemusta käräjäoikeudelle ja niihin alkoi tulla päätöksiä vasta oikeusprosessin loppuvaiheessa. Osaan ei ole tullut päätöstä vielä.

Lisäksi en ymmärrä miten perusteettomalla käräjäoikeuden hakemuksella voi vaatia muutosta lapsen huoltajuuteen mutta näin kävi meidän kohdalla. Lopullisen päätöksen myötä joudun pelkäämään lapsikaappausriskiä täysi-ikäisyyteen asti, enkä voi estää lapsen lomamatkoja lapsen edun vuoksi. Joka kerta ennen lapsen lähtöä ulkomaille joudun tarkistamaan, että entisellä puolisolllani on vielä omaisuutta Suomessa.

Lapsikaappaukset 2023

* maa kuuluu Haagin lapsikaappaussoviin

Suomesta Minne	Lapsia kaapattu		Yhteensä lapsia	Päätyi lapsen osalta
	Ennen 2023	Uusia 2023		
Algeria	1		1	
Argentiina*	1		1	
Bulgaria*	1		1	1
Egypti		1	1	
Espanja*		1	1	
Gambia	1		1	
Irak	9	8	17	1
Iran	1	2	3	1
Iso-Britannia*	2		2	2
Italia*	1		1	1
Japani*	1		1	1
Kamerun	1		1	1
Kreikka*	1		1	
Libanon		1	1	1
Meksiko*		3	3	
Puola*	3		3	
Saksa*	2		2	2
Somalia	1	2	3	
Turkki*	1	1	2	1
Ukraina*		1	1	
Venäjä*	3	2	5	1
Viro*	1	1	2	
Yhdysvallat		2	2	
Yht.	31	25	54	13
Suomeen*	4	18	22	16
Suomesta	54			
Suomeen	22			
Kaikkiaan	76			

lasta kaapattuna vuonna 2023

Vuoden 2023 aikana oli 76 lasta kaapattuna Suomesta tai Suomeen. Vielä vuodenvaihteessa oli tilanne kesken 47 lapsen osalta.

Suomeen lapsia kaapattiin Hong Kongista, Isosta-Britanniasta, Tanskasta, Ukrainasta Venäjältä, Virosta ja Yhdysvalloista.

Päätyneiden tapausten osalta kuusi lasta palasi Suomeen. Viiden osalta kaappausmaa kieltäytyi palauttamisesta. Muiden osalta vanhemmat sopivat.

Suomi kieltäytyi palauttamasta 13 lasta. Näistä kuusi lasta oli tuotu Ukrainasta. Lapsia ei yleensä palauteta sotaa käyvään maahan.

ÄÄNI LAPSEN PUOLESTA

Puolusta lapsia europarlamenttivaaleissa.
Tule mukaan tuomaan lasten ääni kuuluviin

Ryhdy lapsen oikeuksien puolustajaksi
#ChildRightsChampion

**Kiitos työmme
tukemisesta!**

STEA

Helsingin kaupunki

**Länsi-Uudenmaan
hyvinvointialuea**

**Vantaa-Kerava
hyvinvointialue**

**Varsinais-Suomen
hyvinvointialuea**